

THE ROLE OF PROFESSIONAL JUDGMENT IN THE RECOGNITION OF PROVISIONS: AN ANALYSIS BASED ON IAS 37

ROLUL JUDECĂȚII PROFESIONALE ÎN RECUNOAȘTEREA PROVIZIOANELOR: O ANALIZĂ ÎN BAZA IAS 37

BĂDĂRĂU Nicoleta, studentă, specialitatea: Contabilitate,
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
e-mail autor: badarau.nicoleta@ase.md

Abstract: *This paper examines the role of professional judgment in the recognition and evaluation of provisions in accordance with IAS 37. In conditions of economic uncertainty, provisions require estimations based on probabilities and incomplete information. The research aims to analyse how professional judgment influences the application of IAS 37, particularly in assessing the existence of obligations, the probability of outflows of resources, and the measurement of provisions. The study is based on normative and theoretical analysis, supported by practical examples. The results show that the accounting treatment of provisions depends significantly on professional reasoning, which directly affects the quality and reliability of financial information.*

Key words: *professional judgment, provisions, IAS 37, estimation, uncertainty, accounting*

JEL CLASSIFICATION: M41

INTRODUCERE

În contextul actual al globalizării economice și al creșterii complexității tranzacțiilor financiare, asigurarea unei informații financiare fidele a devenit un obiectiv esențial. Unul dintre cele mai provocatoare aspecte în acest sens îl constituie gestionarea incertitudinii, reflectată prin recunoașterea și evaluarea provizioanelor. Necesitatea constituirii provizioanelor derivă din existența unor riscuri și obligații potențiale, precum litigiile, garanțiile acordate clienților sau obligațiile de mediu, a căror materializare implică estimări bazate pe probabilități. În acest context, judecata profesională devine un element central în procesul de recunoaștere și evaluare a provizioanelor, influențând direct calitatea informației financiare prezentate. Scopul cercetării constă în analiza rolului raționamentului profesional în aplicarea IAS 37 „Provizioane, datorii contingente și active contingente” și vizează explorarea mecanismului prin care un contabil transformă incertitudinea economică într-o cifră concretă în bilanț. Raționamentul profesional este necesar, deoarece termenii utilizați de IAS 37, precum „probabil”, „posibil” sau „estimare credibilă” nu au praguri numerice fixe, lăsând loc interpretării subiective.

CONȚINUTUL DE BAZĂ

Analiză succintă a surselor bibliografice în domeniul problemei cercetate

Problematika recunoașterii provizioanelor în conformitate cu IAS 37 este frecvent abordată în literatura de specialitate (Popovici, 2012; Grabarovschi, 2017) fiind caracterizată printr-un grad ridicat de incertitudine și prin necesitatea aplicării judecății profesionale. Unii autori (Luchian, 2025) evidențiază faptul că aplicarea acestui standard nu se limitează la respectarea unor reguli stricte, ci implică interpretarea conceptelor în funcție de contextul economic și specificul entităților.

Conferințara universitară Popovici A. (2012) evidențiază că principalele dificultăți în contabilitatea provizioanelor sunt legate de determinarea momentului recunoașterii și de evaluarea acestora, aspecte influențate de gradul ridicat de incertitudine. De asemenea menționează că provizioanele se disting de alte datorii prin faptul că nu pot fi determinate cu exactitate, ceea ce impune utilizarea celor mai bune estimări bazate pe informații disponibile și experiența profesională.

Cercetătoarea Grabarovschi L. (2017) subliniază importanța utilizării principiului prudenței și relația dintre provizioane și riscurile și obligațiile viitoare ale entității ca o modalitate de a garanta o imagine fidelă și corectă a poziției financiare. Autoarea conchide că în astfel de condiții, provizioanele sunt un instrument fundamental de gestionare a riscurilor și de transparență a rapoartelor financiare.

De asemenea, unele studii (Slobodzean, 2020) evidențiază faptul că standardele internaționale de raportare financiară sunt bazate pe principii, ceea ce implică un grad mai ridicat de interpretare comparativ cu alte cadre de reglementare contabilă.

Descrierea metodelor de cercetare utilizate

Cercetarea se bazează pe analiza normativă a prevederilor IAS 37, cu accent pe acele momente unde necesită aplicare de raționament profesional. Totodată, au fost analizate studiile din literatura de specialitate cu scopul de a identifica particularități și dificultăți întâlnite în practica contabilă. Metoda comparativă a permis analiza diferențelor dintre tratamentele contabile în funcție de nivelul de incertitudine, iar metoda studiului de caz a fost aplicată prin examinarea situațiilor de tip litigii, pentru a evidenția rolul judecății profesionale în procesul decizional contabil.

Rezultatele obținute

Recunoașterea unui provizion conform IAS 37 este condiționată de îndeplinirea cumulativă a trei criterii, prezentate în figura 1.

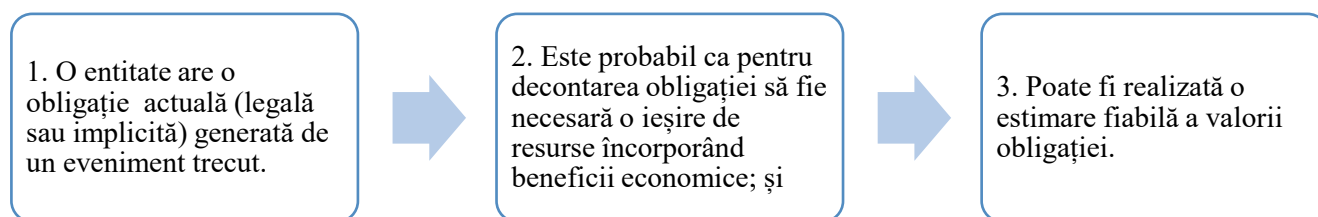

Figura 1. Criteriile de recunoaștere a provizioanelor conform IAS 37

Sursa: elaborat de autor în baza IAS 37

Primul criteriu vizează existența unei obligații actuale, care poate fi de natură legală sau implicită. În timp ce obligațiile legale sunt relativ ușor de identificat, obligațiile implicite presupun un grad ridicat de subiectivitate, deoarece apar ca urmare a practicilor și politicilor entității care creează așteptări legitime în rândul terților.

Al doilea criteriu presupune evaluarea probabilității unei ieșiri de resurse, considerată „mai probabilă decât contrariul”, ceea ce implică o apreciere profesională bazată pe circumstanțele concrete ale fiecărui caz.

Al treilea criteriu se referă la posibilitatea estimării credibile a valorii obligației, proces care implică utilizarea celor mai bune estimări disponibile. În absența îndeplinirii acestor condiții, nu se impune recunoașterea unui provizion.

Judecata profesională intervine în mod esențial în evaluarea acestor criterii, întrucât standardul nu oferă reguli rigide, ci concepte bazate pe estimare și probabilitate (Slobodzean, 2020). Astfel, aprecierea existenței obligației, a nivelului de probabilitate și a valorii provizionului depinde de experiența și raționamentul profesionistului contabil.

Un exemplu relevant este cel al litigiilor sau disputelor comerciale, unde contabilul, în colaborare cu experți juridici, trebuie să estimeze probabilitatea de pierdere. Astfel, în situația în care probabilitatea este apreciată ca fiind mai mare decât contrariul, interpretată în practică drept peste 50%, se impune recunoașterea unui provizion, cu impact asupra rezultatului financiar, în timp ce în cazul unei probabilități inferioare acestui prag, obligația este tratată ca datorie contingentă și este prezentată doar în notele explicative. Diferențe aparent minore în estimări pot conduce la tratamente contabile distincte, evidențiind importanța raționamentului profesional în procesul decizional contabil. În plan contabil, provizioanele sunt recunoscute ca datorii și sunt reflectate distinct în

situațiile financiare, în corespondență cu cheltuielile aferente perioadei. Această recunoaștere evidențiază impactul estimărilor asupra rezultatului financiar al entității.

Așa cum s-a observat din criteriile de recunoaștere, unul dintre cele mai complexe procese de aplicare a raționamentului profesional intervin în procesul de evaluare a provizionului, întrucât IAS 37 impune utilizarea „cele mai bune estimări” a cheltuielilor necesare pentru decontarea unei obligații actuale, existente la finalul perioadei de raportare. Un aspect esențial în acest proces este distincția între obligațiile generate de evenimente trecute, care sunt independente de acțiunile viitoare ale entității, și costurile suportate pentru desfășurarea activității în viitor, care nu pot fi recunoscute ca provizioane. În conformitate cu prevederile standardului, o entitate „recunoaște un provizion doar pentru acele daune sau obligații deja produse” (precum costurile de decontaminare sau dezafectare), pe care nu le mai poate evita prin nicio acțiune managerială viitoare.

În funcție de natura obligației, judecata profesională trebuie să opteze între metode precum valoarea preconizată, utilizată în cazul populațiilor largi de elemente (prin ponderarea rezultatelor cu probabilitățile lor), sau rezultatul cel mai probabil, aplicabil obligațiilor individuale. Totuși, chiar și în cazul unei singure obligații, judecata nu se limitează la rezultatul cel mai probabil; contabilul trebuie să analizeze dacă alte scenarii posibile sunt semnificativ mai mari sau mai mici, ajustând estimarea în consecință. Deși incertitudinea este inerentă, IAS 37 subliniază că utilizarea estimărilor nu reduce fiabilitatea situațiilor financiare, cu excepția cazurilor extrem de rare când o estimare fiabilă este imposibilă, situație în care datoria este tratată ca fiind contingentă.

În acest context, evaluarea nu reprezintă un simplu calcul matematic, ci un proces bazat pe prudență și obiectivitate. Raționamentul profesional este esențial în selectarea ratelor de scont și în analiza probabilităților, evitând riscul de arbitrar. Astfel, judecata profesională devine garantul faptului că provizioanele nu sunt utilizate ca instrumente de gestionare a profitului, ci ca reflectări fidele ale obligațiilor actuale ce grevează resursele viitoare ale entității. Vom demonstra aceasta printr-un studiu de caz (Exemplul 1).

Exemplul 1: O entitate este implicată într-un litigiu cu un client care solicită despăgubiri pentru nerespectarea unor condiții contractuale. Pe baza opiniei consilierilor juridici, managementul estimează că există o probabilitate de 60% ca entitatea să piardă procesul și să plătească despăgubiri în valoare de 200 000 lei, o probabilitate de 30% ca pierderea să fie parțială, cu despăgubiri de 120 000 lei, și o probabilitate de 10% ca entitatea să câștige procesul, fără obligații de plată.

În aceste condiții, entitatea determină valoarea provizionului utilizând metoda valorii preconizate, prin ponderarea fiecărui rezultat cu probabilitatea aferentă. Astfel, provizionul reflectă cea mai bună estimare a obligației, iar stabilirea probabilităților și a valorilor implică un grad ridicat de judecată profesională. Astfel, valoarea estimată a provizionului este:

$$(60\% \times 200.000) + (30\% \times 120.000) + (10\% \times 0) = 156.000 \text{ lei.}$$

Această valoare reprezintă cea mai bună estimare a obligației probabile a entității, determinată pe baza probabilităților asociate fiecărui scenariu, confirmând rolul esențial al judecății profesionale în evaluarea provizioanelor.

Rezultatele cercetării evidențiază faptul că aplicarea IAS 37 depinde în mod semnificativ de judecata profesională, în special în situațiile caracterizate prin incertitudine ridicată. Această cercetare arată, prin urmare, că diferențele în estimarea probabilităților și evaluarea obligațiilor pot produce tratamente contabile diferite, afectând direct rezultatul financiar al unei entități. De asemenea, s-a constatat că procesul de evaluare a provizioanelor implică nu doar calcule, ci și evaluarea riscurilor și utilizarea informațiilor relevante de pe piață. Astfel, importanța judecății profesionale este o cerință.

CONCLUZII/RECOMANDĂRI

În concluzie, recunoașterea și evaluarea provizioanelor conform IAS 37 reprezintă un proces complex, guvernat de estimări și probabilități, în care judecata profesională joacă un rol determinant. Prezența unor reguli flexibile și caracterul incert al obligațiilor impun contabilului o analiză riguroasă a situațiilor concrete, aplicând judecata profesională, influențând astfel direct calitatea și transparența

informației financiare. Totodată, în aplicarea judecății profesionale, este necesară aplicarea consecvență a principiului prudenței și respectarea normelor etice, care sunt esențiale pentru evitarea denaturării rezultatului financiar. Astfel, judecata profesională devine un element-cheie în asigurarea credibilității și relevanței informațiilor prezentate în situațiile financiare, transformând profesionistul contabil într-un evaluator strategic al riscurilor entității.

REFERINȚE:

1. Grabarovschi, L. (2017). *Recunoașterea și evaluarea provizioanelor conform IAS 37 „Provizioane, datorii contingente și active contingente”*. In: Conferința "Contabilitatea și profesia contabilă în era provocărilor" Chișinău, Moldova, 19-20 aprilie 2018. [Online]. Disponibil la: https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/150940. Accesat la 28 martie 2026.
2. Grigoroș, L. (2024). *Contabilitatea provizioanelor și datoriilor contingente (IAS 37)* [Online]. Disponibil la: https://moodle.ase.md/pluginfile.php/157627/mod_resource/content/1/Tema%204.%20Suport%20didactic.pdf. Accesat la 28 martie 2026.
3. *IAS 37 Provizioane, datorii contingente și active contingente* [Online]. Disponibil la: www.mf.gov.md. Accesat la 28 martie 2026.
4. Luchian, V. (2025). *Accounting for provisions in accordance with international financial reporting standards* [Online]. Disponibil la: <https://irek.ase.md/xmlui/handle/123456789/4612>. Accesat la 28 martie 2026.
5. Popovici, A. (2012). *Aspecte teoretice și practice ale contabilității provizioanelor* [Online]. Disponibil la: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/100-103_48.pdf Accesat la 28 martie 2026.
6. Slobodzean, A. (2020). *Contabilitatea provizioanelor: abordări naționale și internaționale* [Online]. Disponibil la: https://irek.ase.md/xmlui/bitstream/handle/1234567890/584/Slobodzean_A_%20conf_12.03.20.pdf?sequence=1&isAllowed=y Accesat la 28 martie 2026.

Coordonatorul științific: GRIGOROI Lilia, dr., conf. univ.,
Academia de Studii Economice din Moldova,
Republica Moldova, Chișinău, str. Bănulescu-Bodoni 61, www.ase.md
Telefon: + 373 22 402715
e-mail: lilia.grigoroii@ase.md